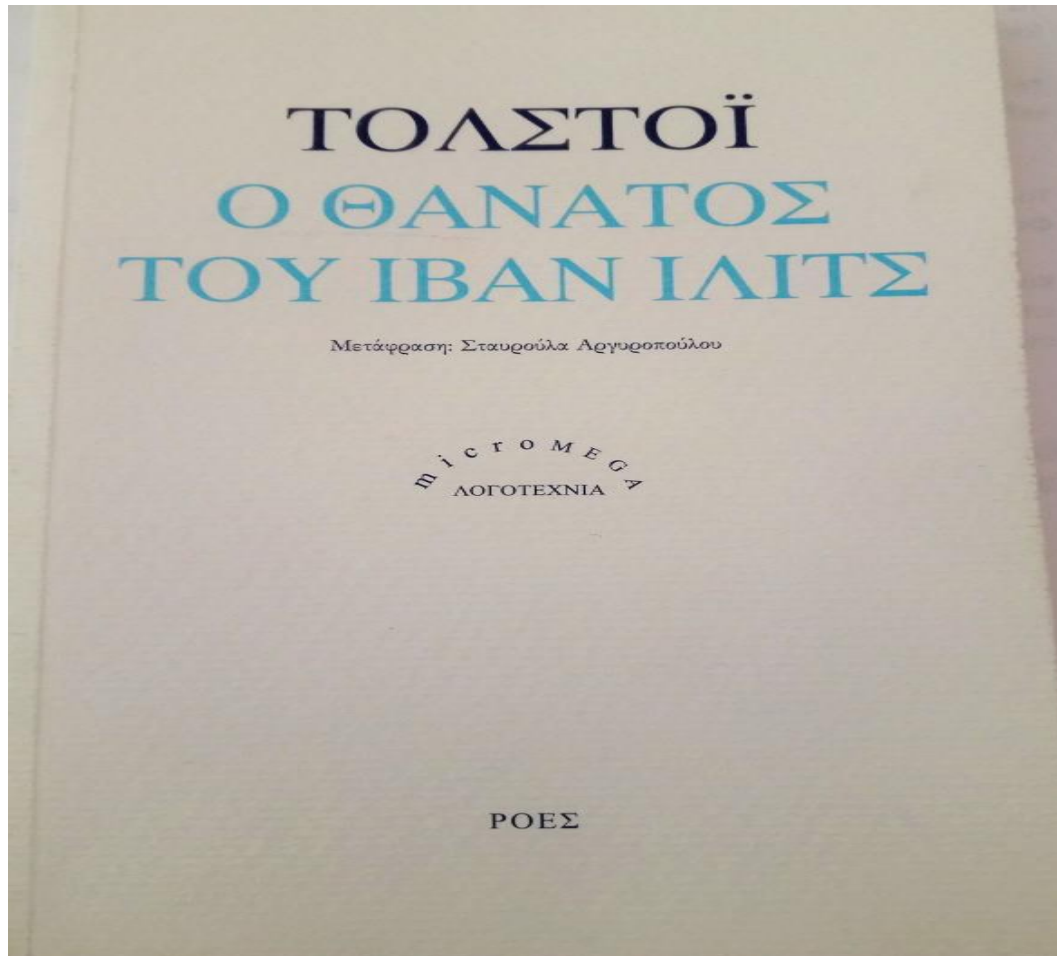

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

«Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΒΑΝ ΙΛΙΤΣ» Λ. ΤΟΛΣΤΟΙ:

ΑΦΟΡΜΗ ΓΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ :Μαρία Καλλιδώνη, Μαρία Ζιαμπάρα, Παρασκευή- Παναγιώτα Καλλιδώνη, Άννα- Μαρία Ιωάννου

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ:2018-2019

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Ζαχαρούλα Ζαχαροπούλου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη δημιουργική μας εργασία ασχοληθήκαμε με το βιβλίο του Λ. Τολστόι «Ο θάνατος του Ιβάν Ίλιτς». Η παραπάνω νουβέλα αναφέρεται στον επιφανή δικαστικό Ιβάν Ίλιτς, ο οποίος έρχεται όλο και πιο κοντά στο θάνατο εξαιτίας μιας μυστηριώδους ασθένειας που τον ταλαιπωρεί. Καθώς το τέλος του Ιβάν Ίλιτς πλησιάζει, αναγκάζεται να δει με νηφαλιότητα και ειλικρίνεια από την αρχή τη ζωή του και να έρθει αντιμέτωπος με τις ψευδαισθήσεις που μέχρι τότε την όριζαν.

Για την πραγματοποίηση της εργασίας μας, διαβάσαμε το βιβλίο και στη συνέχεια μελετήσαμε, καταγράψαμε και αναλύσαμε τα φιλοσοφικά ερωτήματα που δημιουργούνται μέσα από αυτό. Τέλος, συγκεντρώσαμε από το διαδίκτυο κριτικές και αναλύσεις για το συγκεκριμένο έργο του Λ. Τολστόι και αναζητήσαμε κάποιες σημαντικές επιρροές που αυτό άσκησε.

Μια μυστηριώδης ασθένεια φέρνει τον Ιβάν Ιλίτς κοντά στο θάνατο. Καθώς το τέλος μοιάζει σιγά σιγά να πλησιάζει, ο επιφανής δικαστικός δεν μπορεί πια να κρύβεται πίσω απ' τις ψευδαισθήσεις που όριζαν τη ζωή του κι αναγκάζεται να τη δει κατάματα, με νηφαλιότητα και ειλικρίνεια. Αυτό που σταδιακά ανακαλύπτει είναι οδυνηρό – υπάρχει άραγε ακόμα χρόνος να το αλλάξει;

Με το *Θάνατο του Ιβάν Ιλίτς* ο μεγάλος Ρώσος κλασικός αποδεικνύει ότι είναι τεχνίτης και της μικρής φόρμας. Η νουβέλα αυτή, που αποτελεί το αδιαμφισβήτητο αριστούργημα της ύστερης δημιουργίας του, συγκινεί μέχρι σήμερα το αναγνωστικό κοινό, έχει προκαλέσει το θαυμασμό συγγραφέων όπως του Ρολλάν, του Κορτάσαρ και των υπαρκτιστών κι αποτελεί πηγή έμπνευσης για σκηνοθέτες μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και ο Κουροσάβα.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΓΕΝΝΙΟΥΝΤΑΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΥΒΕΛΑ «Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΒΑΝ ΙΛΙΤΣ»

1)ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ;

Ο Ιβάν Ίλιτς ήταν ένας άνθρωπος που ζούσε τη ζωή του σύμφωνα με τους κανόνες της ηθικής και της ευπρέπειας. Είχε μία καλή δουλειά ,την οικογένειά του ,τους φίλους του ,καθώς και μία ικανοποιητική κοινωνική θέση. Κατά τη διάρκεια της ζωής του προσπαθούσε συνεχώς να κερδίσει το σεβασμό και το θαυμασμό των υπολοίπων και να επιτύχει επαγγελματικά. Παρ' όλα αυτά όμως , στην πιο δύσκολη στιγμή της ζωής του και ενώ βρίσκεται αντιμέτωπος με τον θάνατο, συνειδητοποιεί πως όλοι όσοι έδειχναν να ενδιαφέρονται για εκείνον, να τον θαυμάζουν και να τον αγαπούν όσο ήταν υγιής, τον εγκατέλειψαν και δεν τον στήριξαν σε αυτή τη δυσκολία. Από τα παραπάνω μπορεί κανείς να αναρωτηθεί ποιο είναι το πραγματικό νόημα της ζωής των ανθρώπων; Γιατί αγωνίζονται στη ζωή τους, τι στοχεύουν να πετύχουν; Προσπαθούν να επιτύχουν κάτι πραγματικά ουσιαστικές και αυτά που πραγματικά επιθυμούν ή υποσυνείδητα οι επιθυμίες-στόχοι τους κατευθύνονται από τις προτιμήσεις των άλλων, τα κοινωνικά στερεότυπα και αντιλήψεις, επιδιώκοντας έτσι την αποδοχή και την εκτίμηση;

2) ΠΩΣ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Ο ΚΑΘΕ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ/ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΕΝΑ ΣΩΣΤΟ ΚΑΙ ΤΙ ΛΑΘΟΣ ;

Η οικογένεια και οι φίλοι του Ιβάν Ίλιτς, ενώ ο ίδιος πλησιάζει στον θάνατο δεν ενδιαφέρονται ουσιαστικά για εκείνον και δεν τον φροντίζουν. Αντίθετα τον αντιμετωπίζουν σαν ένα εμπόδιο στην καλοπέρασή τους και την ήρεμη ζωή τους. Οι γιατροί που τον επισκέπτονται του δίνουν ψεύτικες ελπίδες και του αποκρύπτουν την αλήθεια για την υγεία του παρ' όλο που ο άρρωστος έχει το δικαίωμα να ξέρει για τη κατάστασή του. Από την άλλη, ο υπηρέτης του, χωρίς να έχει κάποιο ιδιαίτερο χρέος στον Ιβάν Ίλιτς, τον φροντίζει και τον νοιάζεται, επειδή θεωρεί πως σε αυτήν την δύσκολη στιγμή χρειάζεται κάποιον να βρίσκεται κοντά του και να τον στηρίζει.

3) ΠΩΣ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Ο ΚΑΘΕ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ;

Ο υπηρέτης του Ιβάν Ίλιτς έχει αποδεχτεί το θάνατο ως κάτι φυσικό που αργά ή γρήγορα θα συμβεί σε όλους τους ανθρώπους και προσπαθεί να μεταδώσει αυτή του την αντίληψη και στον άρρωστο, έτσι ώστε να τον βγάλει από την κατάθλιψη και τη μοναξιά που αρχίζει να τον κυριεύει. Ο Ιβάν Ίλιτς αντιλαμβάνεται πλέον πως ήταν αδιάφορος προς τη ζωή και το θάνατο, αλλά και προς τους ανθρώπους γύρω του. Συνεπώς, γίνεται αντιληπτό πως αφού ο θάνατος είναι αναπόφευκτος, οι άνθρωποι πρέπει να εκτιμούν τη ζωή τους και να της δίνουν αξία, ώστε να ζουν πραγματικά και ουσιαστικά.

4)ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΝΑ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙ ΤΗΝ ΕΥΤΥΧΙΑ- ΚΑΤΑΚΤΙΕΤΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΚΑ;

Ο Ιβάν Ίλιτς πίστευε πως είχε βρει την ευτυχία και πως ήταν ολοκληρωμένος σαν άνθρωπος, αλλά τη στιγμή που πλησιάζει στο θάνατο συνειδητοποιεί πως ζούσε σε έναν ψεύτικο κόσμο,σε μία ψευδαίσθηση. Η ευτυχία για τον καθένα είναι κάτι υποκειμενικό. Πολλές φορές οι άνθρωποι πιστεύουν πως είναι ευτυχισμένοι, αλλά είναι πιθανό να έχουν παραπλανηθεί και να μην αντιλαμβάνονται πού βρίσκεται η πραγματική ευτυχία.

By the death bed, 1896 by Edvard Munch

‘ Η ασθένεια, η τρέλα και ο θάνατος ήταν οι μαύροι άγγελοι που έβλεπαν πάνω από το λίκνο μου και με ακολουθούσαν στη ζωή μου’, έγραψε ο Munch στις σημειώσεις του ,σχεδόν ως εξήγηση για όλα τα μοτίβα που σχετίζονταν με το θάνατο και αποτελούσε ένα μεγάλο κομμάτι του εικονογραφικού του κόσμου. Παρά το γεγονός ότι η ασθένεια και ο θάνατος αποτελούσαν συχνά μοτίβα της σύγχρονης τέχνης, η ζωγραφική του Munch συναντήθηκε με μεγάλη αντίσταση όταν εξέθεσε το By the death Bed το 1896 και κάποιοι προσπάθησαν να αμφισβητήσουν τη ψυχική κατάσταση του καλλιτέχνη.¹

5)ΜΠΟΡΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΝΑ ΕΞΙΛΕΘΕΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΑΝ ΝΑΙ ΠΩΣ;

Ο Ιβάν Ίλιτς συλλογίζεται και αναθεωρεί κάποιες από τις πράξεις του, ενώ βρίσκεται κοντά στο θάνατο. Σκέφτεται τα λάθη του και αναρωτιέται πώς θα μπορούσε να επανορθώσει και να εξιλεωθεί για τις πράξεις τους.

---

¹ By the Death Bed, 1896 by Edvard Munch

6) ΕΙΝΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ Ή Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ;

Για τον Ιβάν Ίλιτς ο θάνατος ήταν η αρχή της ζωής ,της πραγματικής ζωής, καθώς κατάλαβε στο τέλος το νόημα της ζωής του, καθάρισε από τις τύψεις των πράξεών του και βρήκε την πραγματική ευτυχία στο πρόσωπο του γιού του. Οι άνθρωποι πολλές φορές περνούν τη ζωή τους χωρίς να έχουν καταλάβει την ουσία και το βαθύτερο νόημά της. Έτσι λοιπόν, φτάνοντας στο τέλος της, συλλογίζονται τις πράξεις τους, τα λάθη τους και επιθυμούν τη συγχώρεση έτσι ώστε να φύγουν ήρεμοι, ανακουφισμένοι από ενοχές και κατά κάποιον τρόπο ευτυχισμένοι.

**ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΝΟΥΒΕΛΑΣ ΤΟΥ Λ. ΤΟΛΣΤΟΙ ΑΠΟ
ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΣΣΔ (1958)**

Η νουβέλα «Ο θάνατος του Ιβάν Ίλιτς» (1884-1886) κατέχει κεντρική θέση στη δημιουργία του Λ.ΤΟΛΣΤΟΙ των χρόνων 1880-1890. Το θέμα της- η εξιστόρηση του τέλους ενός δικαστή- ο Τολστόι το καθορίζει σαν περιγραφή του απλού θανάτου ενός απλού ανθρώπου. Το βασικό νόημα του έργου βρίσκεται στους συλλογισμούς που κάνει ο άρρωστος πάνω σε όλη τη περασμένη ζωή καθώς και το συμπέρασμα του πως «η ευπρεπής, εύθυμη, ευχάριστη ζωή» είναι χειρότερη κι' από τη φρίκη του θανάτου. Οι κοινωνικοί θεσμοί, που τυλίγουν σαν ιστός αράχνης τη ζωή τού Ιβάν Ίλιτς με την υποκρισία και την ψευτιά ξεριζώνοντας από μέσα του καθετί το ανθρώπινο, αποτελούν την αιτία του δράματος που ζει στις στερνές του μέρες ο άρρωστος. Σ' αυτή τη στέρεα, τη συγκεκριμένη και σ' όλο το βάθος τοποθέτηση του ζητήματος, βρίσκεται η γενικότερη σημασία της νουβέλας, που αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά έργα της παγκόσμιας ρεαλιστικής λογοτεχνίας. Σύμφωνα με τις πεποιθήσεις του Τολστόι, ένας τέτοιος άνθρωπος μπορεί ν' αρχίσει μια καινούργια «αληθινή ζωή», αρκεί μονάχα να κατανοήσει πως όλη η περασμένη του ζωή είναι «κάτι άλλο». Στις σελίδες της είναι τοποθετημένο ένα πρόβλημα που θα πάρει αργότερα την πρώτη θέση σε όλη την πνευματική δημιουργία του Τολστόι: η αναγέννηση των ανθρώπων εκείνων που, ενώ ανήκουν στις προνομιούχες τάξεις, αντιλαμβάνονται την κοινωνική αδικία, την ηθική ποταπότητα και την ψευτιά του περιβάλλοντός τους.²

---

²Βικιπαίδεια : Κριτική Ανάλυση από την Ακαδημία Επιστημών της ΕΣΣΔ (1958)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....(Σελ.2)
2. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ (1,2,3).....(Σελ.3)
3. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ(4,5)/ BY THE DEATH BED 1896,
MUNCH.....(Σελ.4)
4. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ(6).....(Σελ.5)
5. ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΣΣΔ(Σελ. 6)
6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....(Σελ. 7)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

https://el.wikipedia.org/wiki/Ο_θάνατος_του_Ιβάν_Ιλίτς

<https://www.edvardmunch.org/by-the-death-bed.jsp>